

آگاهی های جنسیتی در مورد کووید-۱۹ | افغانستان

۱ اکتوبر، ۲۰۲۰

نشریه ۱۵: تاثیرات کووید-۱۹ بر آموزش زنان و دختران

سلسله نکات کلیدی را به منظور ایجاد بستری مطلوب برای بحث و گفتگو در مورد تاثیرات خاص جنسیتی کووید-۱۹ روی آموزش زنان و دختران مورد تحلیل و ارزیابی قرار داده است. این آگاهی اهمیت اولویت سرمایه گذاری را (به عنوان بخشی از تلاش های مربوط به پاسخگویی و احیای پس از کووید-۱۹) برای حصول اطمینان از دسترسی دوامدار دختران به آموزش با کیفیت، مصئون و همه شمول بیان داشته، و دادن چانس دوباره به آن عده از زنانی که نتوانستند به آموزش با کیفیت قبل از این دسترسی داشته باشند؛ مهم و حیاتی ارزیابی می کند. این گونه تعهدات و سرمایه گذاری ها به منظور حصول اطمینان از تداوم پیشرفت ها در حصة برابری جنسیتی در افغانستان مهم است. همچنین این تعهدات به منظور دسترسی مساویانه زنان و دختران افغان به فرصت های آموزشی (همان طوری که آموزش تحت قوانین بین المللی حقوق بشری به شمول کنوانسیون حقوق اطفال و کنوانسیون محو تمامی انواع تبعیض ها علیه زنان به عنوان حق زنان و دختران شناخته شده است) مهم و حیاتی است.

اداره ملل متحد برای زنان، یونیسف و دیده بان حقوق بشر مشترکاً پانزدهمین آگاهی را به منظور ادامه تشخیص تاثیرات خاص جنسیتی کووید-۱۹ در افغانستان منتشر می کنند. این آگاهی مشخصاً تاثیرات پاندمی بالای آموزش زنان و دختران و تاثیرات درازمدتی که شیوع کووید-۱۹ می تواند بر روی برابری جنسیتی، حقوق بشری زنان، رشد و انکشاف افغانستان و تلاش های صلح داشته باشد، متمرکز است. این آگاهی مشخص می سازد که چگونه بحران فعلی صحتی، دسترسی محدود زنان و دختران به آموزش را بیشتر از پیش کاهش داده است و چگونه این امر می تواند تاثیرات منفی عمیق و دوامداری را روی تلاش ها و پیشرفت هایی که در عرصه حقوق زنان و برابری جنسیتی در دو دهه اخیر به دست آمده است داشته باشد.

این آگاهی در اخیر با یک سلسله سفارشات برای شرکای ملی و بین المللی همراه است که انتظار می رود از سوی آن ها در نظر گرفته شود. اداره ملل متحد برای زنان، یونیسف و دیده بان حقوق بشر به پیشرفت در زمینه حقوق زنان و دختران به شمول دوره بحران کووید-۱۹ متعهد اند. این آگاهی یک

در افغانستان و جایی که جوانان و به خصوص دختران برای شکستن چرخه نابرابری جنسیتی، بحران‌ها، فقر و درگیری‌ها و هدایت افغانستان به سوی برابری جنسیتی، صلح و انکشاف به آموزش نیاز دارند، از اهمیت بالایی برخوردار است.

از سال ۲۰۰۱ تا کنون تعداد اطفالی که به مکتب می‌روند در حدود ۹ برابر بیشتر شده است و از ۰٫۹ میلیون (که تقریباً هیچ دختری در میان‌شان نبود) به ۹٫۲ میلیون (که ۳۹ درصد آن را دختران تشکیل می‌دهد) رسیده است.^۵ تعداد مکاتب همچنین از ۳۴۰۰ به ۱۶۴۰۰ افزایش یافته است.^۶ در عین‌زمان ۳٫۷ میلیون کودک در افغانستان (تقریباً نیمی از تمامی اطفالی که در سن رفتن به مکتب‌اند) در سیستم رسمی آموزشی شامل نمی‌باشند. در حدود ۶۰ درصد از اطفالی که از رفتن به مکتب محروم‌اند را دختران تشکیل می‌دهند.^۷ در ماه جنوری سال ۲۰۱۶ یونیسف برآورد کرد که ۴۰ درصد از تمامی اطفالی که در افغانستان در سن رفتن به مکتب‌اند؛ شامل مکتب نشده‌اند.^۸ در مورد اطفالی که دارای معلولیت‌اند این فیصدی بسیار بلندتر است؛ بر اساس داده‌ها ۸۰ درصد از دخترانی که دارای معلولیت‌اند از مکتب‌ها بازمانده‌اند. این در حالی است که اطفال دارای معلولیت نیز دارای عین‌حق دسترسی به آموزش همه‌شمول و به‌طور مساوی مانند دیگر اعضای جامعه می‌باشند.^۹

یونیسف در سال ۲۰۱۶ برآورد کرد که ۶۶ درصد از دختران افغان بین سنین ۱۲ تا ۱۵ سال از رفتن به مکتب محروم‌اند.^{۱۰} در مناطق فقیر و دور افتاده افغانستان، شمولیت اطفال در مکاتب بسیار متفاوت است و در برخی مناطق تا ۱۴ درصد پایین است^{۱۱} و دختران تقریباً در تمامی مناطق افغانستان دسترسی محدودی به آموزش دارند. در نتیجه، سطح سواد (مخصوصاً در میان زنان جوان) پایین باقی‌مانده است طوری که تنها ۳۷ درصد از دختران نوجوان در مقایسه با ۶۶ درصد از پسران نوجوان باسواد می‌باشند.^{۱۲} خلاء جنسیتی در آموزش در بخش تعلیمات ثانوی و تحصیلات پوهنتون بیشتر از این است و تنها ۴٫۹ درصد از زنان به تحصیلات ثانویه دسترسی دارند در حالی که این درصد برای مردان ۱۴٫۲ درصد می‌باشد.^{۱۳}

آموزش یکی از حقوق اساسی تمامی اطفال است و یک جمعیت آموزش دیده برای ساختن جامعه‌ای خودکفا، صلح‌آمیز، عادلانه و همه‌شمول در افغانستان مهم و اساسی است. سیستم آموزشی افغانستان بنابر تداوم چندین دهه درگیری‌های مسلحانه، فقر گسترده و بحران‌های حقوق بشری به شدت آسیب دیده است. در حال حاضر میزان کمک‌های مالی جامعه جهانی در بخش آموزش کاهش یافته است و تنها ۳ درصد از تولید ناخالص داخلی افغانستان به تقویت تعلیم و تربیه اختصاص می‌یابد. بر اساس معیارهای بین‌المللی، کشورها باید ۴ تا ۶ درصد از تولید ناخالص داخلی خود را به بخش آموزش اختصاص دهند.^{۱۴} اعلامیه و چهارچوب عمل «این‌چئون» برای اجرای اهداف انکشاف پایدار بیان می‌دارد که «به منظور ارایه خدمات تعلیم و تربیه با کیفیت، عادلانه و همه‌شمول و همچنین به منظور ارتقای فرصت‌های آموزشی مادام‌العمر برای همه» کشورهای کمتر انکشاف یافته باید حداقل ۴ تا ۶ درصد از تولید ناخالص داخلی خود را به بخش آموزش اختصاص دهند.^{۱۵} بودجه دولت افغانستان بسیار کمتر از این است و با وجود کاهش فیصدی کمک‌های مالی بین‌المللی، افغانستان در بخش آموزش همه‌ساله با کسر بودجه مواجه است.^{۱۶}

افغانستان یکی از جوان‌ترین جمعیت‌های دنیا را دارا می‌باشد. حدود نیمی از جمعیت این کشور (۴۸ درصد) را افراد زیر ۱۵ سال و ۶۸ درصد از جمعیت را افراد زیر ۲۵ سال تشکیل می‌دهد.^{۱۷} آموزش زنان و دختران تأثیرات مثبت و بارز اجتماعی و اقتصادی را برای انکشاف کشورها دارد. آموزش یک عامل تعیین‌کننده اشتراک زنان در رشد و انکشاف کشور، زندگی عمومی و زندگی اجتماعی است. پلان استراتژیک ملی معارف افغانستان (۲۰۱۷ - ۲۰۲۱) تصدیق می‌کند که سرمایه‌گذاری‌ها در بخش آموزش دختران به منظور ارتقای دسترسی آن‌ها به فرصت‌های آموزش و همچنین ارتقای موثریت سیستم آموزشی، برای اطمینان از دسترسی عادلانه به تعلیم و تربیه ضروری است. دسترسی به آموزش با کیفیت مخصوصاً

^۱United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) et al. (2015). Education 2030: Framework for Action. art. 105.

^۲Ibid.

^۳ACT Alliance (2020). Afghanistan: More challenges for women and girls due to COVID-19.

^۴Islamic Republic of Afghanistan Central Statistical Organisations (2018). Afghanistan Living Conditions Survey 2016 – 17.

^۵Ministry of Education, Islamic Republic of Afghanistan (2016). National Education Strategic Plan (2017 – 2021).

^۶Ibid.

^۷<https://www.unicef.org/afghanistan/education>

^۸UNICEF (2016). State of the World's Children 2016.

^۹Human Rights Watch (2020). "Disability Is Not Weakness" - Discrimination and Barriers Facing Women and Girls with Disabilities in Afghanistan.

^{۱۰}UNICEF (2016). State of the World's Children 2016.

^{۱۱}Ministry of Education, Islamic Republic of Afghanistan (2016). National Education Strategic Plan (2017 – 2021).

^{۱۲}Human Rights Watch (2017). "I Won't Be a Doctor, and One Day You'll Be Sick" - Girls' Access to Education in Afghanistan.

^{۱۳}<http://uis.unesco.org/en/country/af>

نسبت داده شده و ۴۲ حمله دیگر منسوب به گروه دولت اسلامی است.^{۱۷} تهدیدات و حملات بالای شاگردان و کارمندان معارف (به خصوص در مناطقی که تحت کنترل گروه های مخالف دولت است) نیز افزایش یافته است.^{۱۸} در اکثر موارد این حملات بالای مکاتب دخترانه، شاگردان و معلمین زن بوده است. این امر بیانگر مخالفت دوامدار در مقابل آموزش دختران است که منجر به مسدود شدن بیشتر از ۱۰۰۰ مکتب و مانع شدن بیش از نیم میلیون کودک از حق دسترسی آن ها به آموزش شده است.^{۱۹} در سال ۲۰۱۹ در حدود ۷۲۲ مکتب نظر به موجودیت نا امنی ها مسدود بودند که مسدود بودن این مکاتب، آموزش حدود ۳۲۸۰۹۴ طفل را متاثر می سازد. این حملات در جریان پاندمی کووید-۱۹ نیز ادامه یافتند: در آخرین گزارش ماموریت همکاری ملل متحد (UNAMA) به شورای امنیت ملل متحد، ۹ مورد حمله به مکاتب در بین تاریخ های ۱ اپریل الی ۳۰ جون ۲۰۲۰ گزارش شده است.^{۲۰} علاوه بر این، در حالیکه تنبیه جسمی در مکاتب از نظر قانونی ممنوع قرار داده شده است با آن هم بسیاری از معلمین (مخصوصا در مناطق روستایی) از تنبیه فیزیکی به عنوان یک ابزار برقراری نظم علیه شاگردان استفاده می کنند که این عمل باعث به جا گذاشتن تأثیرات منفی بر توانایی یادگیری و حضور شاگردان در مکتب می شود.^{۲۱}

علی رغم این که مکاتب ابتدایی و ثانویه دولتی در افغانستان رایگان می باشند؛ رفتن به مکتب در این کشور رایگان نیست. بسیاری از خانواده های شاگردانی که در مکاتب دولتی مصروف آموزش اند باید برای اطفال خود لوازم مورد نیاز تحصیل مانند قلم، پنس، کتابچه، یونیفورم و بکس مکتب را تهیه کنند. بسیاری از کودکان همچنین مکلف اند تا حداقل برای برخی از کتاب ها در مکاتب دولتی پول پرداخت کنند. دولت مکلفیت تهیه کتاب های درسی را برای شاگردان دارد اما اکثرا این کتاب ها سر وقت نرسیده و یا تعداد آن ها کافی نیست که این امر در برخی موارد به دلیل دزدی و فساد اتفاق می افتد. در اینچنین موارد شاگردان مجبور می شوند تا برای پیش برد دروس خود کتاب ها را از کتاب فروشی ها خریداری کنند.^{۲۲} این چنین مصارف غیر مستقیم کافی است

موانع فرا راه آموزش مخصوصا برای زنان و دختران بسیار زیاد اند. این موانع مخصوصا در مناطق روستایی و جاهایی که تحت کنترل یا نفوذ گروه های مخالف دولت می باشد؛ بیشتر است. بر اساس ارزیابی مناطق دور افتاده افغانستان، در سال ۲۰۱۹،^{۲۳} دسترسی به آموزش (مخصوصا برای دختران) در مناطق دور افتاده نسبتا پایین گزارش شده بود؛ طوری که به طور اوسط ۳۶ درصد از اطفالی که در سن رفتن به مکتب بودند، مکتب می رفتند. از این تعداد ۷۹ درصد آن ها را پسران و ۲۱ درصد را دختران تشکیل می دادند. همچنین این نکته نیز قابل ذکر است که امکانات آموزشی در مناطق دور دست بیشتر آسیب دیده بودند، طوری که در ۲۶ درصد از این مناطق مکاتب نظر به موجودیت درگیری ها مسدود بودند. سه مانع عمده ای که در مقابل رفتن اطفال به مکتب عنوان شده بود، عبارت بودند از: فاصله و دوری مکتب (۲۸ درصد از دختران در مقایسه با ۳ درصد از پسران)؛ ترس از تهدید و ارباب در مکتب (۲۹ درصد از دختران در مقایسه با ۱۴ درصد از پسران)؛ و نگرانی های امنیتی در زمان رفتن به مکتب (۲۰ درصد از پسران و ۱۵ درصد از دختران).

حملات هدفمند به مراکز آموزشی به شمول مکاتب، معلمین و شاگردان، به صورت نامناسبی دختران را به دو دلیل تحت تأثیر قرار می دهد: یکی به دلیل این که اغلبا مراکز آموزشی دخترانه هدف این حملات قرار می گیرد و دلیل دوم این که خانواده ها در افغانستان به دلیل نگرانی در مورد امنیت فرزندان شان اکثرا دختران را قبل تر و بیشتر از پسران از مکتب بیرون می کنند. ائتلاف جهانی حفاظت از آموزش در مقابل حملات (GCPEA) در بررسی بین سال های ۲۰۱۷ و ۲۰۱۹ گزارش داد که حملات بر مراکز آموزشی در این دوره افزایش یافته اند.^{۲۴} این نهاد گزارش هایی از بیش از ۳۰۰ حمله بالای مکاتب که منجر به کشته و یا زخمی شدن بین ۴۱۰ شاگرد، معلم و یا کارمندان بخش آموزشی در این دوره زمانی شده را جمع آوری کرده است.^{۲۵} اداره ملل متحد ۱۹۲ حمله بر مکاتب و کارمندان مکاتب در سال ۲۰۱۸ را تایید می کند که این مقدار سه برابر این گونه حملات (۶۸ حمله) در سال ۲۰۱۷ می باشد. ۱۲۳ مورد از این حملات به طالبان

¹⁴United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs and REACH (2018), Hard to Reach Assessment Afghanistan.

¹⁵Global Coalition to Protect Education from Attack (2020). Education Under Attack 2020 - A Global Study of Attacks on Schools, Universities, their Students and Staff, 2017-2019.

¹⁶Ibid, p. 99.

¹⁷UN General Assembly and Security Council, "Children and Armed Conflict: Report of the Secretary General," S/2019/509, June 20, 2019, para. 23; UN General Assembly and Security Council, "Children and Armed Conflict: Report of the Secretary General," A/72/865-S/2018/465, May 16, 2018, para. 26.

¹⁸Global Coalition to Protect Education from Attack (2020). Education Under Attack 2020 - A Global Study of Attacks on Schools, Universities, their Students and Staff, 2017-2019, p. 99

¹⁹UNICEF (2019). Afghanistan sees three-fold increase in attacks on schools in one year – UNICEF.

²⁰UNOCHA (2019). Humanitarian Response Plan Afghanistan – 2018 – 2021.

²¹UN General Assembly and Security Council (2020). The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security - Report of the Secretary-General. A/74/993-S/2020/809.

²²What Works to Prevent Violence (2017). Despite a new law which bans it, corporal punishment is rife in schools throughout Afghanistan.

باشند. عدم موجودیت تشناب و آب در مکاتب برای دختران در زمان عادت ماهوار مشکل ساز است. بدون وجود تشناب های مجزا و دارای آب روان برای دختران در مکاتب باعث می شود که آن ها در زمان عادت ماهوار خود نتوانند به صورت صحی در مکتب به وضعیت خود رسیدگی کنند و به احتمال زیاد در خانه خواهند ماند. این مساله منجر به غیرحاضری آن ها از مکتب شده و دستاوردهای تحصیلی آن ها را تحت شعاع قرار می دهد که در نتیجه خطر بیرون کشیدن آن ها از مکتب را افزایش می دهد.

کمبود معلمین اناث نیز مانع دیگری فرا راه آموزش دختران است زیرا اکثریت خانواده ها تنها در صورتی که دختران شان توسط معلمین زن آموزش داده شوند راحت می باشند. تنها ۳۳ درصد از معلمین در سراسر افغانستان از قشر اناث اند که این فیصدی در ولایات مختلف بسیار متفاوت است طوری که در برخی ولایات به ۱،۸ درصد و در برخی دیگر تا ۷۴ درصد نیز می رسد.^{۲۹} برعلاوه، تنها ۱۶ درصد از مکاتب در افغانستان تنها مختص دختران اند و بسیاری دارای تسهیلات کافی بهداشتی نبوده که حضور دختران را تحت تاثیر قرار می دهد.^{۳۰} پوهنتون ها نیز با کمبود امکانات حمل و نقل ایمن و تسهیلات مورد نیاز محصلین اناث به شمول آب و تسهیلات بهداشتی و صنوف مصئون در پوهنتون ها مواجه اند.

اطفال دارای معلولیت اکثرا به عدم دسترسی به وسایل استراحت مناسب و یا کمک های خاص مواجه اند. به دلیل این که هیچ نوع سیستمی برای تشخیص، شناسایی و مطابقت با نیازهای خاص اطفال دارای معلولیت وجود ندارد، آن ها ممکن است از آموزش کنار گذاشته شوند. کمبود معلمین آموزش دیده برای آموزش به طریق فراگیر و همه شمول نیز مانع دیگری فرا راه آموزش است.^{۳۱} برای زنان و دختران دارای معلولیت، فاصله طولانی از خانه تا مکتب، عدم موجودیت سیستم حمل و نقل اختصاصی و قابل دسترس و عدم وجود یکی از اعضای خانواده برای همراهی و کمک به اطفال معلولی که توانایی حرکتی محدودی دارند، مانع عمده ای برای رفتن به مکتب است.^{۳۲} هنجارهای اجتماعی - فرهنگی و انتظارات جنسیتی اکثریت

تا بسیاری از اطفال خانواده های فقیر (مخصوصا دختران) را از رفتن به مکتب باز دارد. به این دلیل که خانواده ها تنها توانایی فرستادن چند تن محدود از اطفال خود را به مکتب دارند که اغلبا اولویت به پسران داده می شود.^{۲۴}

فقر باعث کشاندن بسیاری از اطفال به کارهای با مزد و یا کار غیر رسمی قبل از این که حتی به سن رفتن به مکتب برسند می شود. حداقل یک چهارم از کودکان افغان بین سنین ۵ الی ۱۴ سال (که ۲۷ درصد آن ها ۵ الی ۱۱ سال سن دارند) برای امرار معیشت خود و یا فامیل های خود کار می کنند.^{۲۵} اکثریت دختران در بخش قالین بافی و خیاطی کار می کنند اما یک تعداد قابل توجهی از آن ها به کارهای روی سرک مانند گدایی و یا دست فروشی نیز مبادرت می ورزند. تعداد زیادی نیز در خانه های خود به کارهای خانه مصروف اند. بسیاری از اطفال به شمول دختران در کارهایی مشغول به فعالیت اند که می تواند نظر به خطرناک بودن شرایط کاری و ضعف سیستم های محافظتی و استانداردهای صحی در محیط کاری، منجر به مریضی، زخمی شدن، معلولیت و یا مرگ آن ها گردد. اطفال در افغانستان به صورت عموم ساعت های زیادی را برای مقدار اندکی پول و یا برخی اوقات بدون معاش کار می کنند. کار کردن اطفال باعث افزودن بار مضاعف شغل با آموزش بالای آن ها شده و یا آن ها را مجبور به ترک مکتب می کند. تنها نیمی از کودکان کارگر در افغانستان به مکتب می روند.^{۲۶}

برعلاوه، وجود زیرساخت های ضعیف، ناموجود و ناکافی در بخش آموزش در افغانستان هنوز مشکل آفرین است. نزدیک به نیمی از مکاتب دارای تعمیر و یا امکانات درسی نمی باشند.^{۲۷} در شرایط عدم موجودیت زیرساخت های مربوط به افراد دارای معلولیت مانند رمپ ها و یا تشناب های قابل استفاده با ویلچر، دختران معلول بعضا نمی توانند به مکاتب دسترسی داشته باشند. بر اساس آمار و اطلاعات وزارت معارف، در سال ۲۰۱۶، حدود ۴۰ درصد از مکاتب دارای دیوار احاطوی نبودند که این خلاء در قسمت جلوگیری از شامل شدن دختران به مکاتب توسط فامیل های شان به دلیل نگرانی های مربوط به تفکیک جنسیتی، عفت و امنیت دختران نقش اساسی دارد.^{۲۸} بسیاری از مکاتب دارای آب و تشناب نیز نمی

²³Human Rights Watch (2017). "I Won't Be a Doctor, and One Day You'll Be Sick" - Girls' Access to Education in Afghanistan.

²⁴Ibid.

²⁵Central Statistics Organisation (CSO) and UNICEF (2012). Afghanistan Multiple Indicator Cluster Survey 2010-2011, p. 125.

²⁶Ibid, p. vi.

²⁷Central Asia Institute (2018). Gender Equality in Afghan Education: Building a new start for a nation in turmoil.

²⁸Ministry of Education, "Education in Afghanistan: At a Glance, From 2001 to 2016 and beyond," undated, provided to Human Rights Watch in April 2017 by Deputy Minister of General Education Dr. Ibrahim Shinwari, on file with Human Rights Watch.

²⁹Ministry of Education, Islamic Republic of Afghanistan (2016). National Education Strategic Plan (2017 – 2021).

³⁰<https://www.unicef.org/afghanistan/education>

³¹Ibid.

³²Human Rights Watch (2020). "Disability Is Not Weakness" - Discrimination and Barriers Facing Women and Girls with Disabilities in Afghanistan.

کمتری به امکانات آموزشی دارند.^{۴۰} آرایه آموزش نیاز شدید افراد بیجاشده داخلی است.

برای زنان و دختران بیجاشده داخلی دسترسی به آموزش با چالش‌های بیشتری همراه است. اقدامات خاص برای حصول اطمینان از آرایه آموزش همه شمول برای اطفال بیجاشده داخلی (به خصوص دختران) مهم و حیاتی است. حتی قبل از بحران کووید-۱۹ شواهد نشان می‌داد که زنان و دختران بیجاشده داخلی در مقایسه با دیگر زنان و دختران افغان با موانع عمده تری در دسترسی به آموزش مواجهه اند. اطفال بیجاشده داخلی (مخصوصاً دختران) در خطر فزاینده دور ماندن از مکتب و عدم دسترسی به آموزش نظر به وجود موانعی برای دسترسی آن‌ها به آموزش در مناطق جدید قرار دارند. این موانع می‌تواند ننگ از رفتن به مکتب، محدودیت‌های مربوط به سن و سال شمولیت در مکتب، لزوم شامل شدن اطفال سنین بالاتر به صنوف بلندتر (حتی اگر قبلاً درس نخوانده باشند) و الزامات مربوط به هویت و اسناد نقل مکان که ممکن است برای آن‌ها در دسترس نباشد را شامل شود.^{۴۱}

قبل از شیوع پاندمی کووید-۱۹ تعداد دخترانی که مکتب می‌رفتند در بسیاری از ولایات رو به کاهش بود. بر اساس یافته‌های یک تحلیل انجام شده توسط دیدبان حقوق بشر از داده‌ها و معلومات دولت افغانستان در سال‌های ۲۰۱۶-۲۰۱۷ در مقایسه با ۲۰۱۵-۲۰۱۶، در این مدت زمانی، در ۳۲ ولایت از ۳۴ ولایت افغانستان رقم دخترانی که به مکاتب ابتدایی شامل بودند کاهش یافته است و ۲۰۶۰۰۰ نسبت به سال قبل از آن کمتر بوده است در حالی که جمعیت مجموعی دختران در افغانستان ۲،۴ میلیون تخمین زده می‌شود.^{۴۲} تعداد پسران نیز در این مدت زمان کاهش داشته است اما این کاهش به طور قابل توجهی کمتر بوده است (۱۲۴۰۰۰ در ۲۳ ولایت).^{۴۳} یک بررسی مشابه از داده‌های سال ۲۰۱۸-۲۰۱۹ در مقایسه با ۲۰۱۷-۲۰۱۸ نشان داد که تعداد دختران شامل در مکتب در این دوره زمانی در ۱۳ ولایت کاهش یافته است.^{۴۴} در حالی که تعداد پسران در ۱۲ ولایت کاهش یافته بود. بحران کووید-۱۹ می‌تواند این عقب‌گرد در آموزش دختران

اوقات به آموزش دختران ارزش قایل نمی‌شود. ازدواج اطفال هم عامل دور ماندن دختران از آموزش بوده و هم نتیجه دور ماندن دختران از مکتب است. ۲۸ درصد از زنان قبل از ۱۸ سالگی و ۴ درصد آن‌ها قبل از سن ۱۵ سالگی ازدواج می‌کنند.^{۳۳} قانون افغانستان در مورد سن ازدواج ناقض قوانین بین‌المللی حقوق بشری در مورد سن ازدواج است. بر اساس این قانون سن ازدواج ۱۵ سال است و برای دختران نسبت به پسران سن کمتری برای ازدواج در نظر گرفته شده است.^{۳۴} نظر به قوانین مدنی (Civil Code) حداقل سن ازدواج برای پسران ۱۸ و برای دختران ۱۶ سال است (ماده ۷۰). در صورتی که دختر ۱۵ سال سن داشته باشد ازدواج او منوط به اجازه پدر او از محکمه می‌باشد. ازدواج دختران زیر ۱۵ سال تحت هیچ شرایطی مجاز نیست (ماده ۷۱).

هر چند، اجماعی در قوانین بین‌المللی وجود دارد که باید سن ۱۸ سالگی (بدون هیچ استثنایی) به عنوان حداقل سن برای ازدواج تعیین شود. کمیته‌های تفسیر کنوانسیون حقوق اطفال و کنوانسیون محو تمامی انواع تبعیض علیه زنان، هرکدام توصیه کرده‌اند که سن ۱۸ سالگی به عنوان حداقل سن برای ازدواج پسران و دختران (صرف نظر از اجازه والدین) در نظر گرفته شود.^{۳۵} تلاش‌های پلان عمل ملی در سال ۲۰۱۷ در مورد پایان دادن به ازدواج اطفال تا حد زیادی اجرا نشده باقی مانده است.^{۳۶}

سرمنشی ملل متحد خواستار اعلام آتش بس بشردوستانه در سطح جهان (به شمول افغانستان) برای مقابله با کووید-۱۹ گردید.^{۳۷} با آن هم، با وجود این درخواست و انتشار کووید-۱۹، درگیری‌ها ادامه یافته و در بعضی مناطق افغانستان تشدید شده است. از تاریخ ۱ جنوری ۲۰۲۰ الی ۲۶ آگوست ۲۰۲۰، ۱۵۱۱۹۶ تن به دلیل ادامه درگیری‌ها مجبور به ترک مناطق خود شده‌اند.^{۳۸} به دلیل محدودیت دسترسی به این افراد تازه بیجاشده، تشخیص نیازها و اولویت‌های آن‌ها برای نهادهای ذیربط بشردوستانه چالش برانگیز بوده است.^{۳۹} تحقیقی که توسط موسسه (NRC) قبل از بحران کووید-۱۹ انجام شده بود نشان می‌دهد که افراد بیجاشده داخلی در مقایسه با مردمی که در شهرها زندگی می‌کنند دسترسی

³³Afghanistan Living Conditions Survey 2016-17 in UNICEF Child Marriage database: <https://data.unicef.org/topic/child-protection/child-marriage/>

³⁴Human Rights Watch (2012). "I Had To Run Away" The Imprisonment of Women and Girls for "Moral Crimes" in Afghanistan, p. 31.

³⁵CEDAW Committee, General Recommendation No. 21, Equality in Marriage and Family Relations, (Thirteenth Session, 1994), para. 36; UN Committee on the Rights of the Child, General Comment No. 4, Adolescent Health and Development in the Context of the Convention on the Rights of the Child, (Thirty-third session, 2003), para. 20.

³⁶Human Rights Watch (2017). Will Afghanistan Follow Through on Promise to End Child Marriage?

³⁷UN News (2020). COVID-19: UN chief calls for global ceasefire to focus on 'the true fight' of our lives'

³⁸OCHA (2020). Afghanistan: Conflict Induced Displacements (as of 06 September 2020).

³⁹Asia Displacement Solutions Platform (2019). A long way home: obstacles and opportunities for IDP return in Afghanistan.

⁴⁰Norwegian Refugee Council (2015). Listening to Women and Girls Displaced to Urban Afghanistan.

⁴¹Human Rights Watch (2020). "Disability Is Not Weakness" - Discrimination and Barriers Facing Women and Girls with Disabilities in Afghanistan.

⁴²Lacuna Magazine (2017). Why are we giving up on girls' education in Afghanistan?

⁴³Ibid.

⁴⁴Comparison of Afghanistan government statistical yearbooks for 2017-2018 and 2018-2019, on file with Human Rights Watch.

را سریع تر کند.

محدود کودکان افغان به آموزش، بسیاری از اطفال در افغانستان را متضرر ساخته است. پاندمی همراه با مشکلات امنیتی و تشدید درگیری های مسلحانه و نگرانی های موجود در مورد کم شدن کمک های مالی در جریان کووید-۱۹ یکجا شده است. بحران صحتی کووید-۱۹ منجر به تشدید آسیب پذیری ها و نابرابری های فعلی شده، دسترسی اطفال به آموزش را بیشتر از پیش محدود ساخته است.

اطفالی که درس نمی خوانند در این دوره امکان این که آن ها آموزش را آغاز کنند بسیار کم است و بسیاری از اطفالی که مکاتب آن ها مسدود شده است در خطر عدم توانایی بازگشت به مکاتب خود قرار دارند. این بحران همچنین می تواند منابعی که از قبل نیز برای بخش آموزش ناکافی و محدود بود را از این سکتور به سکتورهای دیگر انتقال دهد که این امر تأثیرات منفی درازمدتی بر سکتور آموزشی گذاشته و پیشرفت هایی که برای آسان سازی دسترسی کودکان در سراسر جهان به آموزش حاصل شده بود را تضعیف خواهد کرد. تأثیرات پاندمی کووید-۱۹ بر روی دسترسی به آموزش تهدید بزرگی نه تنها برای دستیابی به اهداف چهارگانه انکشاف پایدار (SDG) مربوط به کیفیت آموزش جهانی تا سال ۲۰۳۰ می باشد، بلکه همچنین تهدیدی برای دیگر موارد حقوق بشری و تمامی ۱۷ هدف انکشاف پایدار (SDG) در افغانستان می باشد.

این آسیب ها به صورت نامتناسبی دختران را تحت تاثیر قرار خواهد داد، مخصوصاً آن عده از دخترانی که به اشکال دیگری مانند معلولیت، مهاجرت و بیجاشدگی داخلی و یا به دلیل این که آن ها جزو یک چهارم جمعیت روستایی می باشند، به حاشیه رانده شده اند.^{۴۱} ادامه سرمایه گذاری در بخش آموزش و حصول اطمینان از ارایه آموزش همه شمول برای اطفال به منظور حمایت از رشد و انکشاف و تلاش های مربوط به صلح در کوتاه مدت و درازمدت از اهمیت زیادی برخوردار است. کووید-۱۹ تأثیرات دوامداری بر روی تحقق حق دسترسی مساویانه زنان به فرصت ها برای رشد در زندگی عمومی در افغانستان، و همچنین بر روی برابری جنسیتی، انکشاف و صلح سرتاسری در این کشور خواهد گذاشت. جلوگیری از کاهش تعداد دخترانی که شامل بخش آموزش های ابتدایی، ثانوی و عالی هستند و جلوگیری از کاهش بیشتر این تعداد بر اثر بحران کووید-۱۹ مهم و حیاتی است.

یکی از اقدامات ابتکاری نهادهای کمک کننده برای جذب بیشتر اطفال (به خصوص دختران) به مکاتب ایجاد برنامه آموزش بر مبنای اجتماع (CBEs) بود که توسط نهادهای غیر دولتی (NGOs) ایجاد و اداره شده و انتظار می رود توسط دولت نظارت شود. این برنامه ها اغلباً برنامه های «صنفی» بوده و اکثراً در خانه ها (و نه در مکاتب) با اشتراک ۲۵ الی ۳۰ شاگرد برگزار می شود. این برنامه ها با هدف دسترسی اجتماعات به آموزش در مناطقی که در نزدیکی آن مکتب وجود ندارد طراحی شده اند. آن ها همچنین می خواهند تا به کودکانی که از دروس خود عقب مانده اند کمک کنند و به این منظور شاگردانی را که برای شمولیت در مکاتب دولتی سن شان بلند تر است را آموزش می دهند. بسیاری از برنامه های آموزش بر مبنای اجتماع (CBEs) برنامه های آموزشی فشرده ای را ارایه می دهند. آن ها اکثراً برنامه های دوسال درسی را در یک سال به اتمام رسانده و با این کار می خواهند به اطفال برای رسیدن به هدف شان که شمولیت در مکاتب دولتی پس از اتمام این برنامه است کمک کنند.^{۴۰}

تأثیرات مسدود شدن مکاتب بر اثر کووید-۱۹ به روی زنان و دختران

به تاریخ ۱۴ مارچ ۲۰۲۰ به هدف کنترل انتشار کووید-۱۹ تمامی مکاتب و مراکز آموزشی در سرتاسر افغانستان مسدود شدند. بیشتر از ۹،۵ میلیون طفل در مکاتب دولتی و ۵۰۰۰۰۰ طفل شامل در صنف های برنامه های آموزش مبتنی بر اجتماع، بر علاوه ۳،۷ میلیون طفلی که از مکتب در افغانستان محروم بودند، در حال حاضر نزدیک به ۷ ماه است که مکتب نمی روند. در تاریخ ۲۲ آگست ۲۰۲۰ مکاتب دولتی در سرتاسر کشور از صنف ۷ الی ۱۲ دوباره باز شدند. مکاتب خصوصی اجازه یافتند تا صنف اول الی دوازدهم خود را دوباره شروع کنند. این واقعیت که شاگردان مکاتب خصوصی نسبت به مکاتب دولتی دسترسی بیشتری به امکانات آموزشی دارند تنها یک نشانه از نابرابری های عمیقی است که در بخش آموزش وجود دارد و پاندمی کووید-۱۹ می تواند این نابرابری را تشدید کند.

مسدود شدن مکاتب و اختلال در سیستم آموزشی به دلیل وقوع بحران صحتی کووید-۱۹ با تضعیف بیشتر دسترسی

^{۴۵}Human Rights Watch (2017). "I Won't Be a Doctor, and One Day You'll Be Sick" - Girls' Access to Education in Afghanistan.

^{۴۶}UNICEF and International Rescue Committee (2020). COVID-19 - GBV Risks to Adolescent Girls and Interventions to Protect and Empower them.

خانواده‌هایی که در حال حاضر نیز در شرایط فقر به سر می‌برند و اکثریت شان را بیجاشدگان داخلی و یا عودت‌کنندگان تشکیل می‌دهد توانایی کمی برای تحمل بحران‌های جدید دارند. آن‌ها تحت فشار زیادی برای مدیریت بحران مالی خود و خانواده خود با استفاده از کار اطفال و یا ازدواج زیر سن قرار دارند. دختران و زنانی که دسترسی کافی به منابع تغذیوی و مراقبت‌های صحیح ندارند با مسدود شدن مکاتب‌نظر به از دست دادن دسترسی به خدمات حمایتی ضروری که در مکاتب‌ارایه می‌شوند مانند برنامه‌های مشاوره روانی و برنامه‌های تغذیوی آسیب‌بیشتری می‌بینند. پاندمی منجر به تشدید چرخه فقر، تشدید نابرابری‌ها، فرسوده شدن انعطاف اقتصادی و اجتماعی و مختل شدن جریان انکشاف و صلح در سطح محلی و ملی خواهد شد.

با شروع پاندمی کووید-۱۹، صدها هزار تن از خانواده‌های افغان از کشورهای همسایه افغانستان به این کشور بازگشتند که این امر موجب ازدیاد فشار بالای سیستم ضعیف آموزشی این کشور گردید.^{۴۹} این خانواده‌ها با موانع خاص چالش‌برانگیزی برای آموزش روبرو خواهند شد مخصوصاً اگر آن‌ها به مناطق روستایی و یا قسمت‌هایی از مملکت که صحنه درگیری‌های مسلحانه است و دسترسی به خدمات اساسی با محدودیت روبرو است، بر می‌گردند.

افزایش بار کارهای مراقبتی و تاثیر آن بالای مکتب رفتن دختران

قبل از شروع پاندمی، سروی که توسط اداره ملل متحد برای زنان انجام شده بود بیانگر آن بود که زنان قسمت اعظم کارهای مراقبتی بدون معاش و کارهای خانه در افغانستان را انجام می‌دهند. زنان به طور اوسط ۴٫۶ ساعت در روز به مراقبت از اطفال مشغول‌اند در حالی که مردان تنها ۲٫۳ ساعت این کار را انجام می‌دهند. بر اساس این سروی، زنان ۳٫۴ ساعت به مراقبت از دیگران مشغول‌اند در حالی که مردان تنها ۱٫۳ ساعت در روز مشغول این کار‌اند. همچنین زنان ۳٫۶ ساعت در مقایسه با مردان (۰٫۴ ساعت) در روز به آماده کردن غذا مصروف‌اند. زنان ۷٫۳ ساعت در روز در مقایسه با مردان (۱٫۶ ساعت) به کارهای پاک‌کاری در خانه مصروف‌اند. به طور مجموعی بر اساس یافته‌های سروی انجام شده، زنان همه روزه به طور اوسط ۱۸٫۷ ساعت را به کارهای بدون معاش و کارهای خانه اختصاص می‌دهند در

پس از بازگشایی دوباره مکاتب و شروع دوباره برنامه آموزش مبتنی بر اجتماع (CBE) سیستم آموزشی شکننده افغانستان باید با سه چالش دیگر نیز مقابله کند: شمولیت دوباره کودکان (به خصوص دختران) به مکاتب؛ جبران زمان تلف شده آموزشی؛ و شیوع احتمالی کووید-۱۹ در جریان فصل سرما. وضعیت در ولایت‌های دارای آب و هوای سرد که در آن مکاتب از اواخر نومبر تا اواخر مارچ رخصت می‌باشند، چالش‌های خاص خود را ایجاد می‌کند.

تاثیرات بالای زنان و دختران به شدت به حاشیه رانده شده

کووید-۱۹ بیشترین آسیب را به اطفال و خانواده‌هایی وارد کرده است که توانایی کمی در مقابله با بحران‌ها و شوک‌ها داشتند. اختلالات ایجاد شده بر اثر بحران کووید-۱۹ با تشدید نابرابری‌های از قبل موجود در دسترسی به آموزش و کاهش فرصت‌های ادامه تحصیل، بر روی گروه‌های به شدت به حاشیه رانده شده و اطفال در خطر، تاثیرات شدیدتری خواهد داشت.

در میان کسانی که از بحران کووید-۱۹ بیشترین تاثیر پذیری را داشته‌اند زنان و دخترانی که در فقر زندگی می‌کنند، آن‌هایی که در مناطق دور دست و یا مناطق تحت تاثیر درگیری‌ها زندگی دارند، بیجاشدگان داخلی، زنان و دختران عودت‌کنندگان داخلی و زنان و دختران دارای معلولیت شامل‌اند. بسیاری از این زنان و دختران فرصت‌های محدودی برای ادامه تحصیل در خانه دارند و مسدود شدن مکاتب می‌تواند رشد و پیشرفت آن‌ها را در درازمدت متاثر کند. قبل از کووید-۱۹، ۶۵ درصد از دختران بیجاشده و یا آن‌هایی که در مناطق دور دست زندگی می‌کردند شامل مکتب نبودند. ۳۶ درصد از خانوارهایی که در مناطق صعب‌العبور زندگی داشتند دسترسی کم و یا هیچ دسترسی به آموزش نداشتند. از اطفال بیجاشده‌ای که در مناطق دور دست شامل مکاتب بودند تنها ۶ درصد از آن‌ها می‌توانستند برنامه‌های مکتب را از راه دور (آنلاین) پس از مسدود شدن مکاتب تعقیب کنند.^{۴۷} دختران دارای معلولیت که از قبل نیز دسترسی محدودی به آموزش داشتند،^{۴۸} اغلباً از برنامه‌های آموزش از راه دور کنار گذاشته می‌شدند و خطر فراموش شدن آن‌ها در پلان‌های مربوط به بازگشایی دوباره مکاتب و یا پلان‌های پیشگیرانه وجود دارد.

⁴⁷ Afghanistan Inter-Cluster Coordination Team (2020). Whole of Afghanistan and Hard to Reach Assessments - Preliminary Findings Presentation on 15 September 2020.

⁴⁸ Human Rights Watch (2020). "Disability Is Not Weakness" - Discrimination and Barriers Facing Women and Girls with Disabilities in Afghanistan.

⁴⁹ IOM (2020). Return of Undocumented Afghans - Weekly Situation Report - 23-29 August 2020.

باعث می شود که فضای امنی که دختران قربانی خشونت ها و سوء استفاده ها برای دور ماندن از سوء استفاده کنندگان شان داشتند از بین برود و همچنین فرصت تشخیص علامات سوء استفاده و مداخله در زندگی آن ها توسط دیگر افراد بزرگسال نیز مساعد نباشد.^{۵۰}

مسدود بودن مکاتب و تاثیرات اجتماعی - اقتصادی کووید-۱۹ خطر افزایش میکانیزم های مقابله منفی مانند ازدواج اطفال را افزایش داده است. در وضعیتی که اکثر خانواده ها وسایل امرار معیشت خود را از دست می دهند، دختران در معرض خطر کشیده شدن از مکتب و ازدواج زودهنگام قرار دارند. افزایش گزارش از ازدواج اطفال در هفته ها / ماه های اول شروع پاندمی ثبت شده است.^{۵۱} اطفال در بیرون از مکتب همچنین به سادگی می توانند مورد سوء استفاده، بهره کشی و استخدام توسط گروه های مسلح قرار گیرند که این امر منجر به شعله ور تر شدن درگیری ها شده و مانع روند رشد و انکشاف گردد.

مکاتب می توانند فضای امنی را ایجاد کنند که در آن اطفال از خشونت ها و بحران ها در امان باشند. زمانی که مکاتب دوباره بازگشایی می شوند لازم است تا اقدامات همه جانبه صحتی برای جلوگیری و مقابله با کووید-۱۹ و همچنین حصول اطمینان از امنیت شاگردان در محیط مکتب روی دست گرفته شوند. اقدامات ایمنی باید شامل اقداماتی برای جلوگیری از کووید-۱۹ مانند تسهیل و الزام شستن دست ها، فاصله اجتماعی و اقداماتی برای محافظت کارمندان و استادان باشد. همچنین اقدامات حفاظتی دیگری مانند چگونگی رسیدن شاگردان به صورت مصئون به مکتب، اقدامات حفاظتی در مقابل خشونت های مبتنی بر جنسیت در محیط مکتب و رفع کمبودی های مربوط به خدمات صحتی و مصئونیت های اجتماعی برای دختران را نیز شامل باشد.

تاثیرات مسدود بودن مکاتب بر روی امنیت و صحت دختران

مسدود بودن مکاتب بر علاوه از دست رفتن فرصت های آموزشی برای دختران، صحت و امنیت آن ها را نیز به علت محدود شدن دسترسی به خدمات ضروری و میکانیزم های حمایت اجتماعی، تحت تاثیر قرار می دهد. برخی از شاگردان

حالی که این زمان برای مردان به طور اوسط ۵،۶ ساعت در روز است.^{۵۰}

همان طوری که در آگاهی چهارم در مورد تاثیرات کووید-۱۹ بر روی بار کارهای مراقبتی بدون معاش و کار در خانه^{۵۱} ذکر شد، قرنطین و محدودیت های مربوط به فاصله اجتماعی باعث تشدید بیشتر فشار بار کارهای مراقبتی بدون معاش و کارهای خانه بالای زنان و دختران در افغانستان شده است. تحقیق انجام شده توسط اداره ملل متحد برای زنان نشان داد که ۸۳ درصد از زنان شاهد افزایش کارهای مراقبتی بدون معاش و ۸۰ درصد از آن ها شاهد افزایش کارهای بدون معاش در خانه بودند. این ارقام برای مردان به ترتیب ۷۵ درصد و ۶۲ درصد بود. والدین زن مجرد، به شمول زنان ازدواج نکرده، بیوه و یا طلاق گرفته، بیشترین فشار این کارها را به علت اضافه شدن بار این کارها بر دیگر مسئولیت های مراقبتی و کارهای خانه، متحمل شده اند.^{۵۲}

معمولا دختران بار کارهای مراقبتی و کارهای خانه را به دوش می کشند. افزایش بار این کارها در جریان پاندمی و مسدود بودن مکاتب (که باعث می شود دختران بیشتر برای انجام این کارها در دسترس باشند) باعث تاثیر بر روی آینده آن ها خواهد شد. افزایش بار کارهای مراقبتی باعث تاثیر منفی بر روی زمان درس خواندن آن ها می گردد که در نتیجه منجر به از دست دادن فرصت های آموزشی شده و بازگشت آن ها را به مکاتب تحت تاثیر قرار می دهد.

افزایش خطر خشونت ها علیه زنان، بهره کشی و ازدواج اطفال

برعلاوه ماندن از مکتب، اختلال در آموزش باعث می شود که دختران در معرض خطر فزاینده انواع سوء استفاده ها مانند: ازدواج اطفال، بهره کشی، کار اطفال، حاملگی زودهنگام و خشونت های مبتنی بر جنسیت قرار گیرند. مسدود بودن مکاتب، فقدان فضاهای حفاظت کننده ای که در مکاتب وجود داشت، سپری کردن دوران قرنطین در خانه و اقدامات محدود کننده مربوط به کووید-۱۹ باعث اختلال در جریان عادی زندگی اطفال می گردد. این امر در نتیجه منجر به ازدیاد فشار و استرس بالای خانواده ها و مراقبت کننده ها شده که نتیجتا منجر به افزایش شدت و تکرار خشونت های خانگی در سراسر کشور می گردد.^{۵۳} مسدود بودن مکاتب

^{۵۰}UN Women (2020). The Impact of COVID-19 on Unpaid Care and Domestic Work in Afghanistan: Insights from the Afghanistan Time Use Survey.

^{۵۱}UN Women (2020). Gender Alert on COVID-19 in Afghanistan | Issue IV: The Impact of COVID-19 on Women's Burden of Care and Unpaid Domestic Labor.

^{۵۲}UN Women (to be published). Preliminary findings: Gender-differentiated consequences of COVID-19 on women's and men's economic empowerment in Afghanistan.

^{۵۳}UN Women (2020). Unlocking the lockdown: The gendered effects of COVID-19 on achieving the SDGs in Asia and the Pacific.

^{۵۴}UN Women (2020). Gender Alert on COVID-19 in Afghanistan | Issue II: Ensuring Access to Services for Survivors of Violence Against Women and Girls.

^{۵۵}UNICEF and UNFPA (2020). Covid-19 and young girls vulnerability to Child marriage and teenage pregnancies in Afghanistan.

^{۵۶}UN Women, UNICEF and UNFPA (2020). Gender Alert on COVID-19 in Afghanistan | Issue XIII: The impact of COVID-19 on Girls, Adolescent Girls and Young Women.

از دست رفتن منابع درآمدی به احتمال زیاد توانایی والدین برای تامین مالی آموزش زنان و دختران را تحت تاثیر قرار خواهد داد. خانواده هایی که نمی توانند به دلیل مسایل مالی مصارف تحصیل تمامی فرزندان شان را پرداخت کنند ممکن است نظر به رفتارهای تبعیض آمیز و یا انتظارات عملی مانند این که «پسران همیشه با والدین می مانند و آن ها را از نظر مالی کمک می کنند اما دختران ازدواج کرده و دارایی ها و کار خود را وقف خانواده شوهر خود خواهند کرد»، به پسران شان برای تحصیل نسبت به دختران شان اولویت قایل شوند. غیرحاضر بودن زیاد در مکتب، عادت های بد آموزشی نظر به کیفیت ضعیف آموزش در مکاتب با جمعیت زیاد و امکانات کم، محدودیت های رفت و آمد برای دختران به خصوص پس از این که سن شان بلند تر می رود،⁵⁷ و دسترسی کم به کتاب، مواد درسی و اینترنت که می تواند آموزش را برای شاگردان تسهیل کند همه و همه عواملی است که می تواند در عدم بازگشت شاگردان (به خصوص زنان و دختران) به مکتب نقش داشته باشد. خاصا در برخی از ولایاتی که قبل از پاندمی نیز میزان حضور دختران در مکاتب بسیار کم بود مانند هلمند، قندهار، پکتیا، ارزگان و وردک ممکن است دختران در خطر عدم بازگشت به مکاتب قرار داشته باشند.

نبود امکانات آموزش از راه دور و اختلال در آموزش

مسدود بودن طولانی مکاتب و کمبود امکانات آموزش از راه دور باعث تاثیرات مخربی بر روی آموزش اطفال (به خصوص آن عده از اطفالی که در افغانستان به شدت به حاشیه رانده شده اند) گردیده است. عدم دسترسی به مواد آموزشی و محدودیت دسترسی به اینترنت (در حالیکه تنها ۱۴ درصد از افغان ها از اینترنت استفاده می کنند)⁵⁸ فرصت های آموزش از راه دور را محدود کرده است. با وجود میزان پایین سواد در جامعه، بسیاری از خانواده ها توانایی ارایه حمایت های تحصیلی را برای ادامه تحصیل فرزندان شان از خانه ندارند. یافته های تحقیقی که از ولایت های هرات، بادغیس و غور بدست آمده است نشان می دهند که ۵۳ درصد از خانوار ها در انجام کارهای خانگی اطفال شان در خانه با آن ها کمک نکرده بودند و ۳۰،۸ درصد از مراقبین اطفال بیان داشتند که آن ها توانایی ارایه هیچ نوع کمکی در زمینه دروس و آموزش در خانه برای اطفال شان را نداشتند.⁵⁹ ۷۶ درصد از اشتراک کنندگان سروی بیان داشتند که آن ها به مکتب و مواد درسی نیاز دارند.

از برنامه های تغذیوی و صحتی از طریق مکاتب خود مستفید می شوند. عدم دسترسی به این چنین برنامه ها تاثیر مستقیمی بر روی گرسنگی و افزایش و مشکلات تغذیوی در جوامعی که در حال حاضر نیز با تاثیرات اقتصادی - اجتماعی پاندمی دست و پنجه نرم می کنند خواهد گذاشت. مسدود بودن مکاتب باعث جلوگیری از دسترسی دختران به آهن و فولیک اسید (که در برخی مکاتب برای آن ها داده می شد) می شود که این امر بیشتر از پیش صحت آن ها را با خطر مواجه کرده و منجر به افزایش بیشتر کم خونی در میان دختران خواهد شد. مکاتب به عنوان مراکز کلیدی ارایه خدمات صحتی و روانی عمل می کردند و با مسدود شدن آن ها ارایه این خدمات نیز قطع شده است.

افزایش خطر بازماندن از مکتب برای زنان و دختران

تعداد مجموعی اطفالی که ممکن است پس از باز شدن دوباره مکاتب به مکتب بر نگردند به طور قابل توجهی زیاد خواهد بود. پاندمی کووید-۱۹ همچنین دستاوردهایی که از سال ۲۰۰۱ به این سو و پس از سقوط رژیم طالبان در عرصه آموزش زنان و دختران به دست آمده است را با خطر مواجه کرده است. پاندمی کووید-۱۹ باعث ایجاد موانع اضافی به دلیل خطر (و یا احساس خطر و اضطراب شاگردان و خانواده های شان) به خاطر بازگشت اطفال شان به صنف های غیرمعیاری، بدون ظرفیت رعایت فاصله، اکثرا سرد، مرطوب، بدون سیستم تهویه در جریان زمستان های سخت و همچنین نبود و یا کمبود امکانات بهداشتی و یا تسهیلات مربوط به آب پاک گردیده است.

پاندمی کووید-۱۹ به احتمال زیاد تعداد زیادی از زنان و دختران را از آموزش به طور دائمی محروم خواهد ساخت. مسدود شدن مکاتب به دلیل شیوع کووید-۱۹ منجر به افزایش مسئولیت های مراقبتی برای زنان و دختران شده و افزایش فقر و بیکاری نیز بازگشت زنان و دختران به مکتب را سخت تر خواهد کرد. این فاکتور ها به صورت دردناکی با تبعیض ها و هنجارهای از قبل موجود جنسیتی، نا امنی های موجود و سوء استفاده هایی مانند ازدواج اطفال یکجا می شود. نتیجه احتمالی این وضعیت، عدم دسترسی تعداد بیشتری از دختران به آموزش و یا کشیدن آن ها قبل از ختم دوره تحصیلی از مکتب خواهد بود.

⁵⁷Human Rights Watch (2017). "I Won't Be a Doctor, and One Day You'll Be Sick" - Girls' Access to Education in Afghanistan.

⁵⁸World Bank (2017). Individuals using the Internet (% of population) - Afghanistan, at: <https://data.worldbank.org/indicator/IT.NET.USER.ZS?locations=AF>

⁵⁹World Vision Afghanistan (2020). The Assessment of Socio-Economic Impact of COVID-19 on the Most Vulnerable Families of Afghanistan.

خطر کاهش کمک‌ها به بخش آموزش به دلیل تأثیرات اقتصادی کووید-۱۹

پاندمی کووید-۱۹ خطرات سیستماتیک جدی را متوجه سیستم آموزش افغانستان کرده است و توجه همویل‌کننده گان را از بخش آموزش دختران منحرف ساخته است. تأثیرات اقتصادی پاندمی به صورت جدی در اقصی نقاط دنیا (به شمول کشورهایی که اشتراک زیادی در مساعدت‌های انکشافی در دنیا داشتند) احساس شده است. افغانستان به شدت به کمک‌های دونه‌ها وامسود است. این وابستگی در سیستم آموزشی و ابتکارات حمایتی برای آموزش دختران و برابری جنسیتی در سیستم آموزش که اکثراً توسط همویل‌کننده گام حمایت و گاه اداره می‌شده است نیز وجود دارد. وقتی کمک‌های انکشافی با مشکل مواجه می‌شوند، این امر می‌تواند کمک‌های ناکافی که در بخش آموزش افغانستان وجود داشت را با محدودیت بیشتر مواجه سازد و در نتیجه چالش‌های کلانی که سیستم آموزش افغانستان با آن روبرو است را تشدید کند و پیشرفت‌هایی که در حصه آموزش دختران به دست آمده بود را با خطر مواجه سازد. گزارش‌ها و آمار نشاندهنده آن‌اند که بحران کووید-۱۹ باعث افزایش شکاف در عرصه تأمین مالی سکتور معارف تا یک سوم در سراسر جهان گردد.^{۶۰}

سفارشات:

تمامی برنامه‌ها در زمینه پاسخگویی و احیای پس از کووید-۱۹ باید موانع خاص جنسیتی فرا راه آموزش دختران را تشخیص داده و رفع کنند. در وضعیتی که دولت می‌خواهد مکاتب را دوباره بازگشایی کند، فرصتی وجود دارد که با استفاده از آن برابری جنسیتی در دسترسی به آموزش بهبود یابد. این امر با استفاده از روش‌های زیر امکان‌پذیر است: (۱) اطمینان از شمولیت برابری جنسیتی به عنوان عنصر اساسی تمامی برنامه‌های استراتژیک پاسخگویی به کووید-۱۹؛ (۲) اطمینان از این که ارتقای برابری جنسیتی یکی از موضوعات کلیدی مورد توجه در برنامه ریزی، حمایت مالی و انکشاف زیر ساخت‌ها می‌باشد و اطمینان از اینکه اولویت به زیرساخت‌های اساسی مانند توالی، آب روان، دیوارهای محافظتی و ساختمان‌هایی که زنان و دختران بتوانند در آن به راحتی درس بخوانند

دختران به احتمال کمتر می‌توانند از راه دور درس خود را ادامه دهند به این دلیل که آن‌ها بیشتر از پسران به کارهای خانه و کارهای مراقبت از برادران و خواهران کوچک خود گماشته می‌شوند. برخی اوقات محدودیت‌هایی برای استفاده از وسایل تکنالوژیکی برای دختران وجود دارد و گاه به دلیل استفاده از این وسایل مورد خشونت واقع می‌شوند به این دلیل که استفاده از این دستگاه‌ها ممکن است آن‌ها را در تماس با دیگر پسران و مردان قرار دهد.^{۶۱} این فاکتورها ممکن است باعث عقب ماندن دختران از دنبال کردن درس‌شان از راه دور شود که در نتیجه ممکن است موجب تضعیف دستاوردهای اکادمیک آینده آن‌ها شده و یا آن‌ها را از بازگشت دوباره به مکتب مانع شود. برنامه‌های جبرانی آموزشی برای دختران (و دیگر اطفالی که به آن نیاز دارند) باید برای جبران زمان از دست رفته به علت مسدود بودن مکاتب، ارایه شود.

کمبود وسایل بهداشتی و شستشو باعث تضعیف روند مقابله با کووید-۱۹ می‌شود

کمبود آب و تسهیلات قابل دسترس بهداشتی از قبل نیز فاکتور عمده‌ای بود که بسیاری از زنان و دختران را از ادامه تحصیل مانع می‌شد. حالا اما این مشکل باعث تضعیف تلاش‌های مقابله با انتشار کووید-۱۹ نیز می‌گردد. در سال ۲۰۱۷ تنها ۶۰ درصد از مکاتب دولتی دارای توالی بودند.^{۶۲} در حال حاضر بسیاری از مکاتب نظر به کمبود تسهیلات بهداشتی مانند آب روان، الزامات حداقلی را برای مصئون نگهداشتن اطفال در اختیار ندارند.^{۶۳} ۳۰ درصد از افغان‌ها دسترسی به آب پاک آشامیدنی نداشته و برخی حتی هیچ گونه دسترسی به آب روان را نیز ندارند.^{۶۴} این مساله یک مانع عمده‌ای برای رعایت بهداشت و در نتیجه جلوگیری موثر از انتشار کووید-۱۹ است.

ترس از تماس با ویروس و انتشار کووید-۱۹ در مکاتب و همچنین نبود تسهیلات بهداشتی و شستشو می‌تواند اطفال (به خصوص دختران و زنان جوان) را از بازگشت به مکاتب مانع شود. بهبود وضعیت بهداشت یکی از موارد مهم و حیاتی در جلوگیری از انتشار کووید-۱۹ است. همچنین توجه به ارتقای تسهیلات بهداشتی در مکاتب این فرصت را مهیا می‌سازد تا مشکل اساسی نبود تسهیلات بهداشتی برای زنان و دختران در مکاتب نیز حل گردد.

⁶⁰Human Rights Watch (2012). "I Had To Run Away" The Imprisonment of Women and Girls for "Moral Crimes" in Afghanistan.

⁶¹Human Rights Watch (2017). Girls in Afghanistan—and Everywhere Else—Need Toilets.

⁶²UNOCHA (2020). Afghanistan: COVID-19 Multi-Sectoral Response Operational Situation Report - 26 August 2020.

⁶³Human Rights Watch (2017). "I Won't Be a Doctor, and One Day You'll Be Sick" - Girls' Access to Education in Afghanistan.

آموزش مبتنی بر اجتماع، دارای پروتوکل ها / رهنمودهای واضح (مانند سایت های قرنطین موقتی، ثبت موارد مشکوک، ارجاع به نهادهای ذیربط بخش صحتی و غیره) برای زمانی که در یکی از شاگردان و یا معلمین نشانه های مربوط به کووید-۱۹ مشاهده می شود، بدون تبعیض و یا ایجاد ننگ برای اشخاص باشند.

۷. استفاده و تعمیم مدل برنامه آموزش مبتنی بر اجتماعی هم برای بازگشایی مصئون مکاتب و هم استفاده از تخصص و تجربه آن ها برای کمک به دختران، به شمول آن عده از دخترانی که در مکاتب دولتی درس می خوانند. ۸. حصول اطمینان از این که برنامه های آموزشی نیازهای تفکیک شده جنسیتی زنان و دختران (به شمول زنان و دخترانی که به شدت به حاشیه رانده شده اند) را در بر داشته باشد.

۹. حصول اطمینان از دسترسی به زیرساخت های ایمن و قابل دسترس، تسهیلات بهداشتی مجزا برای زنان و تسهیلات شستشوی کافی و ایمن مانند دسترسی به آب پاک، کیت های بهداشتی و تجهیزات ضد عفونی کننده در تمامی مکاتب.

۱۰. ایجاد و اجرای اقدامات پیش گیرانه و برنامه های مقابله برای تشخیص و پرداختن به تمامی انواع خشونت ها علیه زنان و دختران و خشونت علیه اطفال مانند خشونت در محیط مکتب، در مسیر راه آمدن به مکتب و خشونت در خانه های شاگردان.

۱۱. حمایت از آموزش زنان و دختران از طریق مشوق هایی مانند جوایز و بورسیه ها.

۱۲. حمایت از استخدام و حفظ معلمین زن با روی دست گرفتن اقداماتی مانند افزایش معاش و پیشرفت شغلی و اطمینان از امنیت و حفاظت آن ها از خشونت ها و آزار و اذیت های جنسی.

۱۳. تحکیم اقدامات مربوط به شمولیت تمامی کودکان دارای معلولیت و حصول اطمینان از اینکه تمامی اقدامات مقابله کووید-۱۹ (به شمول آموزش از راه دور و بازگشایی دوباره مکاتب) نیازهای این گروه از اطفال را در بر داشته و دسترسی کامل و همه شمول به آموزش برای تمامی اطفال دارای معلولیت تضمین شود.

۱۴. ارتقای اقداماتی به منظور تضمین دسترسی به آموزش برای تمامی افراد آسیب دیده از درگیری ها، بیجاشدگان و عودت کنندگان.

۱۵. حمایت از کودکانی که در مراکز مراقبتی و توقیف خانه به سر می برند تا بتوانند به آموزش دسترسی داشته، به صورت مصئون رها شده و دوباره در جامعه و با خانواده خود ادغام شوند.

داده شود؛ (۳) اطمینان از این که کاریکولم های درسی و استادان به حقوق زنان و برابری جنسیتی اولویت می دهند؛ و (۴) اطمینان از استخدام تعداد بیشتر معلمین زن در مطابقت با پلان قبلی حکومت که استخدام ۳۰۰۰۰ معلم زن بود. بر اساس سفارشات ۲۰۲۰ کمیته محو تبعیض علیه زنان که بر اساس مشاهدات سه دوره ای از افغانستان بدست آمده است دولت افغانستان باید سفارشات ذیل را مد نظر داشته باشد:

۱. اطمینان از این که در سطح ملی، پلان های آمادگی و مقابله پاندمی دسترسی مصئون و همه شمول به آموزش را در اولویت قرار داده و موانع و نیازهای خاص جنسیتی مرتبط با زنان و دختران (به شمول زنان و دختران به شدت به حاشیه رانده شده) در دسترسی به آموزش را در بر داشته باشد.

۲. ایجاد اصلاحات در قوانین به منظور حذف تمامی انواع تبعیض های جنسیتی به شمول تعیین سن ۱۸ سال برای ازدواج زنان و دختران.

۳. طرح پیش نویس قوانین جدید به منظور ارتقای برابری جنسیتی شامل اطمینان از دسترسی مساویانه پسران و دختران به آموزش و دسترسی قربانیان خشونت های مبتنی بر جنسیت به خدمات مورد نیاز.

۴. دادخواهی و حمایت از شمولیت برابری جنسیتی و موارد مربوط به حقوق زنان در کاریکولم های ملی.

۵. اطمینان دادن به تمامی افراد جامعه در مورد بازگشایی مصئون مکاتب و بازگشت زنان و دختران به مکتب با استفاده از ایجاد ارتباط و آگاهی دهی در مورد ارزیابی خطرات کووید-۱۹ و ارزش دادن به آموزش زنان و دختران. همچنین تعقیب آن عده از زنان و دخترانی که پس از آغاز دوباره مکاتب به مکتب یا برنامه های آموزشی بر نمی گردند.

۶. ارایه معلومات، برنامه های آموزشی و مواد مورد نیاز (به شمول ارایه برنامه ها و مواد قابل استفاده توسط کودکان) به منظور حصول اطمینان از روی دست گرفتن اقدامات موثر کاهش خطر کووید-۱۹. به شمول:

- الف: اطمینان از این که مکاتب و صنف های برنامه آموزش مبتنی بر اجتماع، بسته های حداقلی مربوط به اقدامات ایمنی به شمول ماسک، کیت های صحتی برای تمام اطفال، دسترسی به آب پاک (از طریق توزیع ذخیره های آب و ارایه کلور در جاهایی که امکان داشته باشد)، مواد ضد عفونی کننده دست ها و صابون های انتی باکتریال را ارایه می کنند.

- ب: حصول اطمینان از این که مکاتب و صنف های برنامه

⁶⁴Committee on the Elimination of Discrimination against Women (2020). Concluding observations on the third periodic report of Afghanistan. CEDAW/C/AFG/CO/3